

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

100 EĞİTİMİN
YÜZYILI

Sayı : E-32661919-610-53
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

09.05/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 28/01/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1573449 sayılı yazınız.
b) 24/03/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1602995 sayılı yazınız.
c) 27/03/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1605457 sayılı yazınız.
ç) 09/04/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1608670 sayılı yazınız.
d) 10/04/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1609790 sayılı yazınız.
e) 15/04/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1611495 sayılı yazınız.

7/22447 GK94
7/25788
7/26117 } GK133
7/26211 }
7/26216 } GK137
7/26217 }
7/26455 GK138
7/26563 }
7/26565 } GK139
7/26566 }
7/26568 }
7/25573 }

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c-ç-d-e)'de kayıtlı yazıyla iletilen Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun 7/22447 ve 7/26455, İzmir Milletvekili M. Salih UZUN'un 7/25788, Denizli Milletvekili Yasin ÖZTÜRK'ün 7/26117, 7/26211, 7/26563, 7/26565 ve 7/26566, Niğde Milletvekili Ömer Fethi GÜRER'in 7/26216, Artvin Milletvekili Uğur BAYRAKTUTAN'ın 7/26217, İstanbul Milletvekili Kezban KONUKÇU'nun 7/26568 ile Burdur Milletvekili İzzet AKBULUT'un 7/26573 esas numaralı yazılı soru önermeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (46 Sayfa)

7/26568
GK 139

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ KEZBAN KONUKÇU'NUN 7/26568 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Din ve Vicdan Hürriyeti" başlıklı 24. maddesinde yer alan "*Din ve ahlak eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.*" hükmü ile 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun "Laiklik" başlıklı 12. maddesinde yer alan "*Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.*" hükmü doğrultusunda *din kültürü ve ahlak bilgisi* dersi zorunlu dersler arasında bulunmaktadır.

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde sadece İslâm dini ile ilgili değil, tüm dinler ve inançlar hakkında genel bilgiler verilmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Öğretim Programları'nda; dersin içeriği ve işlenişi öğrencilerin tümünün düşünce, inanç ve vicdan özgürlüğü kapsamında ele alınmaktadır. Öğretim programlarında yer alan ibadet konuları ana ilke olarak öğretim amaçlı olup bu konuya ilişkin içerikler bilgi ve tanıtım düzeyindedir.

Öğretim programlarında "mezhepler üstü" (yani herhangi bir mezhebi esas almayan) bir yaklaşım, "dinler açılımı" bir modelle yaşayan dünya dinlerini tanımayı, anlamayı hedefleyen; dinleri, inançları ve yorumları kendi metinleri, kavramsal çerçeveleri ve kabulleri ile ele alan "olgusal" bir yaklaşım tercih edilmektedir. Sadece yaşayan dünya dinlerine değil; aynı zamanda tarihi süreç boyunca ortaya çıkmış farklı yorum, düşünce ve geleneklere de yer verilmiştir. Böylece öğrencilerin Türkiye'de ve dünyada ortaya çıkan farklı dini anlayışları tanımaları ve öğrenmeleri amaçlanmıştır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programları'nda gerek İslâm dini gerekse diğer dinler hakkında bilimsel ve araştırmaya dayalı bilgi ön planda tutulmuştur. Nitekim öğretim programlarında Yahudilik ve Hristiyanlık, Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm gibi dinlerin yanı sıra Sünnilik, Hanefilik, Alevilik-Bektaşılık, Hanbelilik, Şafilik, Malikilik, Eşarilik, Yesevilik, Rifailik, Kadirilik, Mevlevilik, Nakşibendilik olmak üzere pek çok din, mezhep, dinî yorum, inanç ve düşünce hakkında genel bilgilere ve tanıtıma yer verilmiştir.

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin temel amacı öğrencilerin; karşılıklı hoşgörü, birlik ve beraberlik içinde, toplumsal uzlaşıya, manevi yenilenmeye, sosyal reformlara ve dünya barışına katkıda bulunmalarını sağlamaktır. Böylece toplumun tüm bireylerinin karşılıklı saygıya dayalı olarak, hiç kimsenin ötekileştirilmeksizin bir çatı altında uyumlu bir şekilde yaşam sürmesi hedeflenmektedir.

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersine yönelik öğretim programları Toledo Kılavuz İlkeleri kapsamında hazırlanmakta; tüm inanç ve dünya görüşlerine objektiflik ve çoğulculuk esasına göre yer vermektedir. Bu süreçte göz önünde bulundurululan ilkeler şu şekilde özetlenebilir:

- Devlet okullarında sunulan zorunlu din ve inanç dersi objektiflik ilkesini sağlıyorsa, bu ders din ve inanç özgürlüğüne uygundur.
- Din ve inançların eğitiminde bulunulan yerde hâkim olan dine daha geniş yer ayrılabilir.
- Din ve inanç öğretimi objektif olarak veriliyorsa zorunlu veya seçmeli olması bir sorun teşkil etmez.
- Bireylerin diğer din ve inançlardan ayrı olarak sadece kendilerine ait inançları öğrenmeleri yeterli değildir. Programlar akademik ve mesleki standartlara uygun, gerçeğe dayalı ve tarafsız olmalıdır.

Bu ilkelerden hareketle programın, öğrencilerin dinî ve ahlaki kavramları tanımaları, dinin sosyal hayat, kültür ve medeniyet unsurları üzerindeki etkilerini kavramaları, farklı inanç ve yorumları tanımaları ve bunlara saygı duymaları, çevresindeki dinî davranış, yorum, tutum ve deneyimlerin farkında olmaları, ahlaki değerleri tanımaları ve bunları içselleştirmeleri gibi farklı hedefleri vardır.

Nitekim din kültürü ve ahlak bilgisi dersi müfredatı, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 18-19 sayılı ve 19/01/2018 tarihli Talim ve Terbiye Kurulu Kararları ile AİHM'in Eylem Zengin ve Mansur Yalçın kararlarındaki bulgular ve ilgili uluslararası standartlar gözetilmek suretiyle Anayasanın 24. maddesinde belirtilen ilke ve esaslara uygun olarak, geniş katılımlı oluşturulan bir bilim komisyonunun çalışmaları doğrultusunda incelenmiştir. Ortaya çıkan tespitler neticesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programları Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında güncellenmiş ve Talim ve Terbiye Kurulunun 23.05.2024 tarihli ve 20 sayılı kararı ile yürürlüğe girmiştir. Yenilenen programlar 2024-2025 eğitim yılından itibaren 1, 5 ve 9. Sınıflardan başlamak kaydıyla kademeli olarak tüm sınıf düzeylerinde uygulanacaktır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları kapsamında öğretim programlarının güncellenmesi sürecinde Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı tarafından gönderilen rapor da göz önünde bulundurulmuştur. Bununla birlikte, Din, ahlak değerler alanı seçmeli dersleri arasında 2023-2024 eğitim öğretim yılı başından itibaren yer alan *kültür ve medeniyetimize yön verenler, ahlak ve vatandaşlık eğitimi, türk düşünce tarihi ve klasik ahlak metinleri* gibi derslerde de Alevilik Bektaşilik ile ilgili doğrudan veya dolaylı bazı konulara yer verilmiştir.

Örneğin Alevilik hususunda; İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda "DKAB.7.3.4. Alevilik Bektaşilik ile ilgili temel kavramlar ve cem erkânları hakkında bilgi toplayabilme a) Alevilik Bektaşilik ile ilgili temel kavramlar ve cem erkânları konusunu araştırır. b) Alevilik Bektaşilik ile ilgili temel kavramlar ve cem erkânları hakkında bilgileri bulur. c) Alevilik Bektaşilik ile ilgili temel kavramlar ve cem erkânları hakkında ulaştığı bilgileri kontrol eder. ç) Alevilik Bektaşilik ile ilgili temel kavram ve erkânlar hakkında ulaşılan bilgileri kaydeder." Öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerine; Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda ise "DKAB.12.4.4. Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânını sentezleyebilme a) Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânını açıklar. b) Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânı arasında ilişki kurar. c) Alevilik Bektaşilikte temel kavramlar ve cem erkânıyla ilgili bütüncül bir bakış açısı oluşturur." öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerine yer verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, Lozan Antlaşması'nın hükümlerine uygun olarak azınlıkların kendi dinlerine göre eğitim görme haklarını güvence altına almıştır. Bu kapsamda azınlık okullarında, ilgili azınlığın dinine uygun olarak din eğitimi verilmesi öngörülmüştür.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programları "eğitim bilimsel" ve "din bilimsel" olarak iki temel yaklaşıma dayanmaktadır. Bu husus öğretim programlarında şu şekilde ifade edilmektedir:

Eğitim Bilimsel Yaklaşım

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın felsefesinde ortaya konulduğu üzere günümüzde bilgiye sahip olmanın ötesinde bilginin bireysel ve toplumsal hayattaki işlevselliği, transfer edilebilirliği ve sürdürülebilirliği önemli hâle gelmiştir. Bu doğrultuda eğitim bilimleri alanındaki arayışlar; insanı merkeze alan, beceri temelli, probleme

dayalı, proje tabanlı ve anlamlı öğrenme gibi yaklaşım ve modellerin geliştirilmesini sağlamıştır. Din ve ahlak öğretimi, tecrübe edilen sosyal ve epistemik değişimi ve mevcut pedagojik birikimi dikkate alarak bireyin ihtiyacını karşılayacak bir anlayış sunmaktadır. Bu bağlamda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı, “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” kapsamında ortaya konulan vizyona uygun olarak hazırlanmıştır.

Din ve ahlak öğretimi bireyin kabiliyetleri ile inanç ve değer dünyasına dair bir farkındalıkla işe başlamaktadır. Bu farkındalık, pedagojik ve hukuki açıdan bireyin özgürlük ve özgünlüğünü esas alan etik sorumluluğu içermektedir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı, anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi için bilgiyi sunarken yaşanan gerçekliğin ve öğrencinin çağrışım dünyasının dikkate alınması gerektiğini ifade eder. Bu amaçla öğretim programında öğrenciye bilgiyi zihninde yapılandırmak ve yeni durumlara transfer etmek üzere sorgulama, tartışma, uygulama planına dönüştürme ve kullanma imkânı sunulur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı, bireyin inanç ve değer alanı ile dinî hayat tecrübelerini dikkate alan bir din ve ahlak öğretimi mümkün kılmaktadır. Bireyin tecrübelerini dikkate alan bir öğretim yaşantısı, bireyde anlamlı öğrenmeler oluşturur ve kişiliğin bütüncül gelişimine katkıda bulunur.

Din Bilimsel Yaklaşım

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı, din ve inançların öğretiminde “dinden öğrenme” ve “din hakkında öğrenme” yaklaşımlarının ilkelerini temel alan bir anlayışla geliştirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin nesnel, betimsel ve analitik bir anlayışla hem kendi dinlerine ait yorum farklılıklarını hem de farklı dinleri, inançları ve dünya görüşlerini tanımaları amaçlanmıştır. Aynı şekilde din ve ahlak konuları üzerinde düşünmeleri ve tartışmaları teşvik edilerek öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumu ve dünyayı daha iyi anlamaları, öğretim programının amaçlarından biridir. Bunun yanında öğrencilerin din, ahlak ve değerler hakkında elde edecekleri bilgi, beceriler ile dinî, ahlaki kavramları anlama, yorumlama becerisi ve dinî okuryazarlık kazanmaları böylece kendi ahlaki ve manevi gelişimlerine katkı sağlamaları hedeflenmiştir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nda, din ve inançların öğretiminde bilimsel bir yaklaşımla disiplinler arası bakış açısı esas alınmıştır. Din, inanç ve ahlakla ilgili konuların anlaşılması ve yorumlanmasına katkıda bulunmak üzere hem din bilimlerinden hem de eğitim bilimleri ile sosyal ve beşerî bilimlerin bilgi birikiminden istifade edilmiştir. Öğretim programı, İslam dini ve diğer dinleri betimleyici yaklaşımla öğretime konu etmeyi amaçlamıştır. İslam dininin öğretimi, Kur’an ve sünnetin ortaya koyduğu temel ilkeler çerçevesinde yapılandırılmıştır. İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorumlar, bilimsel bir metotla ele alınmıştır. Yaşayan dünya dinleri, nesnel bir metotla, dinler açılımı ve olgusal bir yaklaşımla öğretime konu edilmiştir. Bunun yanında, öğretim programının geliştirilmesi sürecinde programın amaçları, öğrenme çıktıları ve içerik çerçevesi belirlenirken eğitim bilimlerinden; din ve inanç olgusunun bireysel, toplumsal, tarihsel, kültürel, yerel ve evrensel yansımalarının sunumunda din bilimleri ile sosyal ve beşerî bilimlerden faydalanılmıştır.

Öğretim programlarının uygulanmasına yönelik esaslar bölümünde ise şu konulara dikkat çekilmiştir:

Eğitim sistemimizin temel amacı, tüm bireylerin yaşamı boyunca kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime erişimini sağlamak; düşünme, algılama, problem çözme yeteneği gelişmiş, özgüven ve sorumluluk duygusuna, girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerine sahip, demokratik değerleri ve millî kültürü özümsemiş, paylaşma ve iletişime açık, sanat ve estetik duyguları güçlü, teknoloji kullanımına yatkın, çağın gerektirdiği bilgi farkındalığı yüksek, üretken ve mutlu bireyler yetiştirmektir. Bu doğrultuda öğretim programlarına yönelik geliştirme çalışmaları

herhangi bir duraksamaya yer verilmeksizin süreklilik arz eden çalışmalardır. Nitekim uygulamaya konan öğretim programlarına ilişkin yürütülen izleme ve değerlendirme çalışmaları neticesinde öğretim programlarında güncelleme çalışmaları olabilmektedir. Bu durum program geliştirme süreçlerinin doğal seyridir. Devam eden program geliştirme çalışmaları süreçte edinilen tecrübe, uygulama dönütleri, yeni gelişmeler, ihtiyaç analizleri kapsamında birikimli bir biçimde ilerlemekte olup bir önceki çalışmalar üzerine inşa edilmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında uygulanmaya başlanan öğretim programları bu doğrultuda geliştirilmiş olup programlara yönelik gerekli izleme ve değerlendirme süreçleri devam etmektedir.

Öte yandan tüm öğretim programlarımız, öğrencilerin psikososyal durumları ve gelişim özelliklerine uygun bir biçimde geliştirilmekte olup sürece yönelik izleme ve değerlendirme çalışmaları ile gerekli kontrol süreçleri titizlikle işletilmektedir.

Disiplinler özelinde geliştirilen ve öğretim programlarının çerçevesini belirleyen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni'nde; fiziksel özellik, sosyoekonomik düzey, etnik köken, inanç gibi hususlarda ötekileştirici veya ayrıştırıcı tutumları önleyen; hak ve özgürlükleri, eşitliği, etik davranmayı, hakkaniyeti, ön yargısızlığı, ölçülülüğü ve liyakati kapsayan "Adalet" değeri; sosyal ilişkilerde duyarlılık göstermeyi, dayanışma içinde olmayı; etkili iletişimle sevgi, saygı ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı; nitelikli vakit geçirmeyi ve evrensel bağ kurmayı, toplumsal ve kişisel haklara saygı göstermeyi ele alan "Dostluk", "Saygı" ve "Özgürlük" değerleri özel olarak yer almaktadır.

Bununla birlikte programlarımızda ülkemizde yaşayan farklı inanç gruplarının ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmaktadır. Nitekim öğretim programlarında Yahudilik ve Hristiyanlık, Hinduizm, Budizm, Sihizm, Konfüçyanizm, Taoizm gibi dinlerin yanı sıra Sünnilik, Hanefilik, Alevilik-Bektaşilik, Hanbelilik, Şafilik, Malikilik, Eşarilik, Yesevilik, Rifailik, Kadirilik, Mevlevilik, Nakşibendilik olmak üzere pek çok mezhep, dini yorum, inanç ve düşünce hakkında genel bilgilere ve tanıtımına yer verilmiştir.

Tunceli Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Ramazan ayı dolayısıyla Ramazan ayı etkinliklerinin Tunceli'de de düzenlendiği, pansiyonlu okullarda iftar saatinde verilen akşam yemeği sonrası, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, YKS-LGS sınav süreçleri, kariyer planlaması ve Milli Eğitim Bakanlığı politikaları hakkında öğrencilerin bilgilendirildiği, oruç tutma konusunda bir teşvik veya yönlendirme olmadığı, bu kapsamda düzenlenen programlarda hiçbir öğrenciye katılım zorunluluğu getirilmediği, pansiyonlu okullarda sadece Ramazan ayında değil başka dönemlerde de sosyal etkinlikler yürütüldüğü, Ramazan ayında birlik ve beraberlik duygusu içerisinde düzenlenen programların Alevi inancına sahip öğrencilere yönelik bir dayatma biçimi içermediği, soru önergesinde bahse konu Nevruz etkinliğinde okullarda ikram verilmemesi yönünde sözlü veya yazılı bir yönlendirmenin söz konusu olmadığı, iddia edilenin aksine bahse konu etkinliğin Tunceli İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 17.03.2025 tarih ve 128914481 sayılı Olur'u ile düzenlendiği,

bildirilmiştir.